

Eurogenomics beslist later dit jaar over vrijgeven van genoomtesten voor particulier gebruik

De wereld als klant

Door het vrijgeven van de Amerikaanse genoomtest ontstaat er per 1 april een nieuw klimaat voor de internationale veeverbetering. Hoe gaat dat de fokkerijwereld veranderen? De Federatie Veeteeltstudieclubs Zuid-Holland sprak erover in Waarder.

tekst **Tijmen van Zessen**

Jan de Vries:
'Zelfde informatie voor koper en verkoper'

Alfred de Vries:
'Vrijgeven testen alleen in Europees verband'

Jan Kolff:
'De kosten van genoomtesten zijn nog niet bekend'

De nieuwjaarswensen van Jan de Vries waren vast en zeker niet eerder zo energiek. De (mede)oprichter van Diamond Genetics oogde zichtbaar verheugd met de aanvang van 2013, het jaar waarin de Verenigde Staten hun genoomtesten zullen vrijgeven voor particulier gebruik. De Vries bracht zijn gelukwensen tijdens een themabijeenkomst van de Federatie Veeteeltstudieclubs Zuid-Holland in Waarder. Hij wond er geen doekjes om: 2013 is het jaar waar de fokkerijondernemer al lange tijd naar uitkijkt. Door het vrijgeven van de genoomtest ont-

staat er een nieuw klimaat waarin fokkers profiteren van meer bewegingsvrijheid. Iedereen kan op eigen initiatief besluiten om een stiertje te laten onderzoeken op DNA-informatie en trachten daar een goede afnemer voor te vinden. 'De wereld is nog nooit zo klein geweest: de wereld is je klant, maar ook direct je concurrent. Iedereen ziet of je werkelijk het genetische materiaal aanbiedt.' De nieuwe realiteit was voor De Vries aanleiding om stierenveilingen te organiseren en een eigen ki-organisatie te starten: AI Total. Via de web-

site onlinebullsale.com zijn de eerste vier stierenveilingen inmiddels achter de rug. **Transparante prijs** Door het vrijgeven van de Amerikaanse genoomtest wordt de prijsvorming transparanter dan ooit. 'Voor een eerlijke handel moeten zowel koper als verkoper beschikken over dezelfde informatie. Tot nu toe had u geen idee of er elders in de wereld nog een partij was die meer had willen betalen voor uw stiertje, dat zal straks veranderen', sprak Jan de Vries beslist. De Amerikaanse TPI-index is volgens hem wereldwijd de lei-

draad. 'Iedereen kan sperma gebruiken van hoge TPI-stieren, niet alleen de Amerikaanse ki-organisaties.' Wie zijn stiertje zelf wil testen op de nvi-index, moet geduld hebben. Het Europese samenwerkingsverband Eurogenomics beslist later dit jaar of het de genoomtesten vrijgeeft voor particulier gebruik. 'Als we de testen vrijgeven, dan doen we dat in elk geval gezamenlijk. Het besluit om de genoomtesten vrij te geven, is medaafhankelijk van de ervaringen in de Verenigde Staten', zei Alfred de Vries, manager fokkerij van CRV. CRV is een van de participanten in Eurogenomics, waarin het samenwerkt met fokkerijpartijen uit Duitsland, Frankrijk, Spanje, Polen en Scandinavië.

Eerste koop bedingen

Alfred de Vries sprak zich niet uit als een nadrukkelijke voor- of tegenstander van het vrijgeven van de testen, maar zette de voor- en nadelen op een rij. Te beginnen met de Amerikaanse markt: 'Voor het CRV-programma in Amerika betekent het dat we eenvoudiger en goedkoper stiertjes kunnen werven door ze zelf te testen op GTPI. Daar staat tegenover dat het risico bestaat dat er zeer hoge prijzen betaald moeten worden voor de absolute toppers.'

Dit risico zou zich ook voor kunnen doen bij het vrijgeven van de genoomtest voor nvi. De toenemende concurrentie zou in een extreem geval kunnen betekenen dat het fokprogramma uiteenvalt omdat het financieel niet meer aantrekkelijk is om topstieren te betrekken van particuliere fokkers. CRV ziet ook kansen bij het vrijgeven van de genoomtest. Alfred de Vries: 'Het vermarkten van de test is een nieuwe dienst voor CRV en er komen meer genoomgeteste kalveren beschikbaar voor de fokkerij.' De Vries verwacht dat CRV een recht van eerste koop zal bedingen als Euro-

genomics besluit de genoomtesten vrij te geven. 'Het is anders heel makkelijk meelifen voor partijen die niet hebben geïnvesteerd in het systeem.' Spreker nummer drie noemde het een gemiste kans dat de Europese ki's de testen nog niet hebben vrijgegeven. 'Dan waren er Amerikaanse stieren getest op nvi of RZG en hadden die indexen aan betekenis kunnen winnen. Nu loop je achter de feiten aan en vraagt iedereen om TPI', zei melkveehouder en fokker Jan Kolff uit Woudrichem. Alfred de Vries reageerde door te wijzen op het belang van een landspecifieke fokwaarde. 'De nvi is voor Nederlandse veehouders het meest betrouwbaar omdat stieren getest zijn onder Nederlandse milieumomstandigheden. Maar als we de trend naar TPI willen omkeren, moeten we naar een Europese index. Dat bepleiten wij en ook de Fransen staan erachter, maar de Duitsers zien nog geen noodzaak.'

Betalen voor data

Jan Kolff deelde enerzijds het optimisme van Jan de Vries over de vrijgave van de genoomtest. Anderzijds is er volgens Kolff nog veel onduidelijk. 'De kosten van een genoomtest zijn nog niet bekend. Afhankelijk van die kosten moeten we straks een keuze maken om de stieren zelf te testen of niet.' Onduidelijk is ook wie er gaat betalen voor de dataverzameling van nieuwe stieren. Want zonder productieregistratie of bedrijfsinspectie ook geen (genoom)fokwaarden. Alfred de Vries schetste het dilemma: 'Wij betalen veehouders jaarlijks een paar miljoen euro aan testpremie. In Amerika is de deelname aan bedrijfsinspectie al fors afgenomen omdat steeds minder partijen dat financieel ondersteunen.' Jan de Vries stelde voor die rekening bij de spermaverkopers neer te leggen via een toeslag op de spermaprijs. |

Jaap Buijs, artiestenmanager te Volendam:

'Koeien horen buiten. Als koeien na het melken terug naar de wei mogen, zijn ze als kinderen zo blij... Koeien zijn sowieso prachtige dieren. Dieren met gevoel, die respect verdienen.' (Bb)

Sietze Henk Haytema, veehouder te Koudum:

'Het komt wel eens voor dat een ki met een idee voor een spoelstier komt dat ik niet zie zitten. Dan wordt de afspraak: verplicht alles terugkopen. Ik blijf baas in mijn eigen stal.' (NO)

Jan Oostenbrug, ijsmeester Friesche Elfsteden:

'Mijn familie hield Friese roodbonte koeien, een prachtig ras waar er wereldwijd nog maar zo'n driehonderd van zijn. Jammer, want het zijn sterke dieren, minder ziek en prachtig om te zien.' (Lh)

Peter Aalberts, melkveehouder te Giethoorn:

'Ik heb binding met m'n vee, vooral ook met de oudere koeien. Het moment dat ik m'n koeien niet meer individueel herken, stop ik acuut.' (NO)

John Arink, biologisch melkveehouder te Lievelede:

'Ik ben die eigenzinnige fh-fokkers echt eeuwig dankbaar dat ze het ras overeind hebben gehouden: een prachtig dubbeldoelras met een goede balans tussen productie en probleemloos produceren.' (Kk)

Henk Jan Ormel, politiek adviseur FAO:

'Ik merk het nu bij mijn nieuwe werk in Rome: we zouden wel eens wat trotser mogen zijn op de prestaties van onze Nederlandse boeren.' (Kb)

Mark van de Vegte, melkveehouder te Marknesse:

'Wat mij boeit in het vak van melkveehouder? De omgang met de dieren, de passie voor koeien.' (NO)

John Arink:

'Fries-Hollandse koeien pieken wat minder fel en als ze in onbalans komen, dan remmen de fh's zichzelf af. Die stemmen de productie af op het rantsoen en de omstandigheden. Een holstein heeft een enorme drive om te geven, die gaat maar door.' (Kk)

Jan Spaans, melkveehouder te Broek in Waterland:

'Er zijn nog vele zaken in de huidige fokkerij die niet iedere moeder van een stier tot stiermoeder maken.' (NO)

Herman van Lenthe, melkveehouder te Dalfsen:

'Het is al maanden geleden dat de lijst van bedrijfsgemiddelden verscheen, maar tijdens bijeenkomsten vragen mensen nog steeds aan mij: jij bent toch die topmelker?' (mk)

Henny Swinkels, directeur VanDrie Group:

'Om de huidige omvang van de kalversector in ons land te behouden, wordt bijvoorbeeld gekoken naar het inzetten van geseekt sperma. Deze ontwikkeling is volgens mij nu vooral

voor nakomelingen van topkoeien. Volgens mij wordt het nog niet heel breed toegepast.' (Bb)

Nico Bons, melkveehouder te Ottoland:

'Als boeren nu volop inkruisen, dan hebben ze tien jaar geleden de verkeerde holsteinstieren gebruikt. Ik vraag me af of boeren die nu inkruisen over vijf jaar nog wel genoeg melk onder de koeien hebben. Daar moet je toch je inkomen uithalen.' (Mm)

Epke Zonderland, olympisch kampioen turnen:

'Er is ook een koe naar mij vernoemd. Daar krijg je dan foto's van opgestuurd.' (Nw)

Herman van Lenthe:

'Ik vond het allemaal prachtig, maar het hoeft voor mij volgend jaar niet weer. Bovendien: net als op veel andere bedrijven gaat ook bij ons het melken minder gemakkelijk. Ik denk dat ik iets te bescheiden ben voor al die aandacht.' (mk)

Folkert Veldman (82), voormalig melkveehouder te De Tike:

'Ik vind er niks meer aan. De persoonlijke aandacht voor elke koe is er niet meer. Een aai over de kop van een kalf, zo iets zie je toch eigenlijk steeds minder. En alle gereedschap heeft tegenwoordig een snoer. Geen stok.' (LC)

Cor van Zadelhof, vastgoedmakelaar:

'Koeien zijn lief, wist je dat? Waarom? Koeien spreken je niet tegen. En ze luisteren altijd.' (Nw)

Bronnen: Boerenbusiness (Bb), Nieuwe Oogst (NO), Levende have (Lh), de Nederlandse koekrant (Kk), Kamerbreed (Kb), melk (mk), Melkvee Magazine (Mm), NRC Weekend (Nw), Leeuwarder Courant LC)